

Speculo del Monestir de Sant Llorenç del Munt

Matadepera

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: Abadia de Montserrat, s/n – 08199 Monistrol de Montserrat
Alçada: 1103

Coordenades:

Latitud: 41.6412
Longitud: 2.01797
UTM Est (X): 418215
UTM Nord (Y): 4610406

Classificació

Número de fitxa 08120 - 179
Àmbit: Patrimoni documental
Tipologia Fons documental
Estil / època: Medieval Modern
Segle XI-XVII
Estat de conservació Bo
Protecció Legal i física
Observacions protecció: LLEI 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català (DOGC núm. 1807, d'11.10.1993).
LLEI 10/2001, de 13 de juliol, d'arxius i documents (DOGC núm. 3437, de 24.7.2001).
Accés Restringit
Ús actual: Científic/Cultural
Titularitat Privada accessible
Titular: Arxiu Abadia de Montserrat (Abadia de Montserrat, s/n – 08199 Monistrol de Montserrat)

Fitxes associades:

[Monestir de Sant Llorenç del Munt](#)

Autoria de la fitxa Jordi Montlló Bolart

Descripció

L'*Speculo* del monestir de Sant Llorenç del Munt és el resultat de l'encàrrec realitzat a Fra Anton de Cartellà i el Paborde Caldés per tal que ordenessin i classifiquessin la documentació (cartes, escriptures, i altra documentació) del monestir de Sant Llorenç del Munt, arrel de la mort del darrer abat comandatari del monestir, Francesc Olivó d'Alvèrnia.

El resultat de la feina és l'*Speculo* que constitueix una mena d'índex i inventari dels documents del monestir que es guardaven a l'arxiu del Col·legi benedictí de Lleida.

Ferrando (1987:14) ens el descriu físicament dient que és un manuscrit de 23,5 x 32 x 5 cm i que consta de 580 pàgines. Està relligat amb una coberta de pergamí de color natural, formant una mena de carpeta, que envolta per la part menys ampla, el conjunt de les planes. Disposa d'una tanca feta amb cordill i pell. Del total de pàgines, 298 estan en blanc i les 282 restants escrites per extraccions de documents, ordenades per temes i parròquies. També inclou alguna taula toponímica i planes utilitzades per a titulars. Al principi del manuscrit hi ha un parell de planes amb transcripcions de poemes a tall de presentació.

En total hi ha 759 extractes de documents, tot i que hi ha algunes repeticions. D'altra banda, alguns extractes poden ser desglossats en dos o més, ja que reuneixen el contingut de diversos documents.

En l'estudi de Ferrando (1987) es tracta només una part de l'*Speculo*. Els documents escollits pertanyen a les parròquies dels termes de Mura, Matadepera, Castellar del Vallès i Llorenç Savall. Els extractes que corresponen a les dues parròquies de Matadepera són Sant Joan de Matadepera 104 i sant Esteve de la Vall, 10. A més de les Actes i escriptures de l'abadia i oficis i beneficis del monestir 11, donacions i privilegis 7, coses comunes 27, patronats de rectories i beneficis 15, cartes en les quals no s'hi ndesigna parròquia 57, altres parròquies 541.

Observacions:

L'arxiu de l'abadia de Montserrat va ser destruït el 1811 per les tropes napoleòniques. El 1944 se'n va iniciar la reconstrucció, que des de llavors ha anat conservant la documentació del monestir. No està obert al públic, però pot ser visitat sol·licitant-ho prèviament.

L'Abadia de Montserrat disposava d'un important arxiu que el 1811 va ser destruït, juntament amb la biblioteca i la resta del monestir, per les tropes napoleòniques. El 1944 es va reprendre la vida monàstica així com la reconstrucció de l'arxiu. Es va recuperar la documentació de la sagristia i la que es va poder de les diferents dependències.

Des de llavors, s'ha anat conservant la documentació produïda per la normal activitat del monestir, així com la d'altres monestirs dependents de Montserrat i l'adquirida per donacions particulars. L'arxiu no està obert al públic, però pot ser visitat sol·licitant-ho prèviament.

Història

L'any 1608 mor Francesc Olivó d'Alvèrnia, ardiaca de la Catedral de Barcelona i Santa Maria del Mar, Inquisidor de Catalunya i darrer abat comandatari del monestir de Sant Llorenç del Munt. Ni ell ni els seus

antecessors havien residit mai al monestir, ja que la comunitat monàstica es trobava extingida des de feia temps i l'edifici no reunia unes bones condicions d'habitabilitat. Amb la seva mor quedava extingida definitivament l'abadia benedictina de La Mola.

Les propietats, béns i rendes passaren a disposició del Col·legi Benedictí de la Congregació Claustral Tarraconense, amb seu a Lleida. Aquí es guardaven els documents originals. L'any 1672 aquest col·legi passà a Sant pau del camp de Barcelona, però amb l'exclaustració del segle XIX es perdé la pista, tant dels documents com de l'*Speculo*.

Entre 1860 i 1870 el manuscrit és vist pel P. Antoni Vergés i Mirassó, impulsor i promotor de la reconstrucció del monestir. L'any 1917 apareix en una llibreria de vell, a la ciutat de Barcelona, d'on l'adquireix l'abadia de Montserrat. Des de llavors es troba a l'arxiu d'aquesta institució.

Bibliografia

FERRANDO i ROIG, Antoni (1987). *El monestir de Sant Llorenç del Munt i les seves possessions*. Montserrat: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

Enllaços d'interès:

[Abadia de Montserrat](#)

